

11. JÉZUS TANÍT: A BOLOND GAZDAG PÉLDÁZATA

(Lk 12,13–21)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS:

(Felhasznált irodalom:

Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.

Bühlmann, Walter: Hogyan élt Jézus. Budapest, 1997, Corvinus Kiadó.

Jeremias, Joachim: Jézus példázatai. Budapest, 1990, Kálvin Kiadó.

Kozma Zsolt: Jézus Krisztus példázatai. Kolozsvár, 2002, Iránytű Alapítvány.

Schweizer, Eduard: Das Evangelium nach Lukas. Göttingen, 1986, Vandenhoeck und Ruprecht.)

Társadalmi helyzet Jézus korában:

Galileában a társadalom három részre tagolódott.

– Az **alsó réteg**hez tartoztak azok, akik napszámból éltek, valamint a rabszolgák, koldusok, munkanélküliek, betegek, bérlők. A napszamosok napi bére egy napi megélhetéshez volt elegendő. Mindenféle szakmában vállaltak munkát: mezőgazdaság, kézműipar, kereskedelem. Az időjárás és a munkaerőigény szeszélyének kitéve bizonytalan volt a napi megélhetésük.

– A **középréteg**hez a kiskereskedők tartoztak, a kisparasztok, kistermelők, halászok. Rossz időjárási viszonyok, háborúk következtében könnyen lecsúszhattak az alsó réteghez.

– A **legfelsőbb réteget** a nagybirtokosok, nagykereskedők és adóbérlők (vamosok) alkották. A Kr. e. 1. században Galilea bő termésű vidéke néhány vagyonos ember kezében összpontosult. Galileában a legfőbb megélhetési forrás a mezőgazdaság volt. Legtöbben búzát

A mezőgazdaság mellett a halászat, kézműipar és a kereskedelem jelentette a legfőbb bevételi forrást. A búzát nem csak saját felhasználásra termesztették, hanem el is adták.

Termés és áldás:

Mivel a termés mennyisége és minősége sok feltételtől függött, leginkább az időjárási viszonyosságoktól, ezért a bő termés különösen is Isten áldásának számított.

„*Van-e még gabona a magtárban? És még a szőlő, a fügefa, a gránátalma és az olajfa sem hozott termést! De ettől a naptól fogva áldást adok!*” (Hag 2,19)

A bő aratásért történő hálaadás fontos volt a Bibliában.

„*Felajánlásként adjatok minden hómer búzából egyhatod éfát, és minden hómer árpából egyhatod éfát.*” (Ez 45,19)

Magyarázat:

13. v. A példázatot Jézus valakinek a kérdésére válaszként mondja el. Hasonlóan, mint az irgalmas samaritánus példázatát. A Mester-ként való megszólítás arra utal, hogy elismeri Jézust illetékesnek a kérdező. A rabbikat ugyanis nem csak tanítóknak, hanem bírónak is tekintették. Mivel két testvér között vita volt, amit nem tudtak egymással rendezni, a kor szokásai szerint kértek meg egy szakavatottat, hogy segítsen.

14. v. Elképzelhető, hogy csak az egyik testvér van jelent a helyszínen, mert Jézus csak az egyikükhöz beszél. Jézus elutasítja a felkérést. Ezzel utal Jézus arra, hogy Ő nem azért jött, hogy a földi dolgokkal és vitás ügyekkel foglalkozzon, hanem azért, hogy Isten országa ügyéről tanítsa az embereket.

15. v. Jézus az egyedi esetből általánosít. Az élet forrása nem a vagyon az élet értékét nem a földi értékek adják.

16. v. Jézus nem ítéli el a gazdagságot. Az Ószövetségben Isten áldásának tekintették, ha valakinek bő volt a termése. Nem azért marasztalja el a gazdag embert, mert gazdag.

17. v. Bőséges áldás lett a munkáján. Többet tudott aratni, mint amennyire felkészült. A gazdag ember monológot folytat önmagával. És éppen ez a gond, hogy önmaga akarja megoldani, önmagában Isten nélkül, akitől éppen ezt az áldást kapta.

18. v. A birtoklásban kívánja életét biztonságban tudni a gazdag ember. A többszörös birtokos névmás utal erre a birtoklási vágyra.

19. v. Előfordul a zsoltárokból is a lélek megszólítása. „*Légy újból nyugodt, lelkem, mert jól bánt veled az Úr!*” (Zsolt 116, 7) A zsoltáros azt mondja, hogy Isten miatt lehet nyugalma a lelkének. A példázatbeli gazdag ember pedig a vagyonára alapozza a nyugalmat. A magabiztosság ebben a helyzetben a gazdag ember vesztét okozza. A gazdag embernek nincsen szüksége sem Istenre, sem emberre. Csak önmagára képes gondolni. Ha nincs jelen a jelenében Isten, akkor nem is számol Istennel a jövőben.

20. v. Annak ellenére, hogy a gazdag ember kihagyja a számításaiból Istent, a példázatban Isten megszólítja őt. Éjjel váratlanul szólítja meg Isten, amikor nincs felkészülve erre a gazdag. Jakab levelében említi gazdag kereskedőket. (Jak 4,13–16) Ugyanezt a fajta magabiztosságot ítéli el, amikor valaki azt hiszi, hogy rajta múlik egyedül az, hogy a munkáján áldás van. A helyes gondolkodás azonban az, ha az ember számításba veszi, hogy Isten akarta szerint történik minden, az ember élete is pontosan addig tart, ameddig Isten engedi, és nem addig, ameddig az ember gondolja.

21. v. Közmondásszerűen fejeződik be a példázat. Isten a gazdag termésnek és az életnek és a halálnak az Ura. Isten nélküli gazdag ember úgy jár. Istenben gazdagnak lenni azt jelenti, hogy az ember nem a földi javakra alapozza létbiztonságát.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Míg a megelőző lecke elsősorban etikai kérdésként tárgyalja az elégedettség – elégedetlenség témakörét, addig A bolond gazdag példázata a jézusi tanítást mutatja fel a serdülő számára. Az előző órán elsősorban az elégedettség érzését szeretnénk erősíteni a tanulóban, itt azonban a bolond gazdag hamis elégedettsége áll a középpontban.

Az individualizáció, az önállósodás, a leválás időszakát éli a serdülő, ráadásul egy olyan világban, ahol az én-központúság a médián keresztül is folyamatos megerősítés alatt áll: ami nekem jó, mert megérdemlem, nekem ez jár szlogenek teljesen hétköznapiak a számára. A boldogságkeresésben is elsősorban a hedonizmus, az élvezetek hajszolása van jelen ebben az életkorban. A kisiskolás teljesítménykényszer is eltűnik, már nem akar minden áron jó jegyeket szerezni, ha nincs kedve, inkább hátradől, nem csinálja, bizonyos szempontból úgy érzi, hogy amit eddig elért, az elégedettséggel töltheti el. Passzív lesz, „élvezi, amit gyűjtött”.

Mindezek mellett különösen is fontosak számára az anyagi javak. A boldogulást, a boldogságot a gazdagságban látja. A viszonylag jó anyagi körülmények között élő fiatal is úgy érzi, hogy nem elég gazdag, a nehezebb anyagi helyzettel küzdő családokban pedig szinte megváltásként tekintenek a pénzre. A pénzzel mindent el lehet érni elve a csoport dinamikáját is alakíthatja. A gazdagabb tanulók magabiztosabbak, talpraesettebbek, míg a szegényebbek kisebbségi érzésekkel küzdenek amiatt, hogy nem tudják követni a divatot sem ruházkozásban, sem az elektronikai eszközök tekintetében. Tehát a példázat több szempontból aktuális problémát feszeget. Érdemes a csoportot ismerve elsősorban arra tenni a hangsúlyt, ami a legfontosabb kérdés számukra.

A gazdagság, mint elvont fogalom is érthetővé válik a tanuló számára. A tankönyv gazdasági térképe az európai országok anyagi helyzetét mutatja, de ezt végignézve lehetőség adódik arra,

hogy beszéljünk a nem pénzben mérhető gazdagságról, elsősorban saját hazánk kapcsán. Így kerülnek elő az olimpiai helyezések vagy bármilyen tudományos díj, melyben a nemzetünk gazdagságát mutathatjuk meg úgy, hogy ezt is sajátjának érezze a fiatal. A vallástanár feladata, hogy segítse a csoport tagjait abban, hogy felismerjék és megfogalmazzák saját gazdagságukat, amiért hálásak lehetnek Istennek. Mert a végső cél, hogy ne ezekben a dolgokban (anyagi vagy képességbeli gazdagság) bízzanak, hanem Istenben, aki megajándékozta őket ezzel.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja segítséggel értelmezni az adott kor társadalmi, gazdasági és kulturális jellemzőit. ○ Tudja segítséggel elmondani a bolond gazda történetét, és azt, hogy mit akart Jézus ezzel a példázattal tanítani. ○ Tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéjét: Példabeszédek 14,24 	<ul style="list-style-type: none"> • Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja és ismerje az adott történet társadalmi, gazdasági, kulturális jellemzőit. ○ Tudja elmondani a bolond gazda történetét, és a szimbólumok jelentéstartalmát. ○ Tudja önállóan értelmezni a lecke Igéjét: Példabeszédek 14,24.

ÓRAVÁZLAT–JAVASLAT

Fő hangsúly: A példázaton keresztül arra való rámutatás, hogy az Isten szerinti elégedettség tesz igazán gazdaggá.

Kognitív cél: A példázaton keresztül arra való rámutatás, hogy az Isten szerinti elégedettség tesz igazán gazdaggá.

Affektív cél: Az „Istenben való gazdagság” és vagyonba vetett hit érzelmi hátterének a feltárása.

Pragmatikus cél: Annak a feltérképeztetése a tanulókkal, hogy ők miben gazdagok. (pl. tehetség, anyagiak, stb.)

Az óra fő részei	Javaslatok	Módszertani javaslatok Taneszköz
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Moreno vonal – játék A terem átlóján kell elhelyezkedni a tanulóknak aszerint, hogy mennyire érzik magukat az egyik vagy a másik	

	<p>sarokhoz közel. Az egyes sarkok egy-egy ellentétpárt jelentenek.</p> <ul style="list-style-type: none"> – kicsi – nagy – ügyes – ügyetlen – szeret gyűjteni dolgokat – nem szeret gyűjteni – sok hobbija van – nincs sok hobbija – tehetséges – tehetségtelen – szegény – gazdag stb. <p>(Természetesen a tanulók magukat helyezik el, de az egyes váltások között megbeszélhetjük, hogy a többiek egyetértene-e mindenki helyével.)</p> <p>TK 40-41. oldalán Gondold végig! Beszéljétek meg!</p>	<p>TK 11. lecke: Jézus tanít: A bolond gazdag példázata, 40. o.</p>
Feldolgozási javaslat	<p>Szövegértelmezés, beszélgetés</p> <p>TK 40. oldalán a Bolond gazdag példázatának értelmezése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Milyen gazdagsága volt? – Miben állt a bolondsága? – Milyen kincseket kellett volna gyűjtenie inkább? – Mit közvetít a Szentírás a gazdagságról? – MFEI 33/1 feladata is segít ebben <p>Beszélgetés</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kinek mennyire fontosak az anyagiak? – Milyen dolgokban jelenhet meg még a gazdagság? – Ki miben érzi magát gazdagnak? Miben szegénynek? – Hogyan szabad gyarapítani a gazdagságot? – Mit tudunk kezdeni azzal, ha valamiben szegénynek érezzük magunkat? <p>Mf 31/2 alapján keressünk olyan területeket, melyekben a tanulók érzik magukat gazdagnak!</p> <p>Aranymondás:</p> <p>„A bölcsék koronája a gazdagság...” (Péld 14,24)</p>	<p>TK 10 lecke: Jézus tanít: A bolond gazdag példázata 40. o.</p> <p>MFEI 33. o. 1. f. MFGY 26. o. 1. f.</p> <p>MFEI 33. o. 2. f. MFGY 26. o. 2. f.</p>
Házi feladat	Munkafüzet 3. feladata.	MFEI 33. o. 3. f. MFGY 26. o. 3. f.

TOVÁBBI ÖTLETEK

Animációs kisfilm:

<https://www.youtube.com/watch?v=yS0pS0kV6uQ>

Drámapedagógiai ötlet: ILLUSZTRÁCIÓS JÁTÉK A GAZDAGSÁGHOZ

Jelöljük ki egy kb. egy négyzetméteres területet, legyenek egyértelmű határai (pl. padló mintázata, járólapok, vagy festőszalaggal fel is ragaszthatjuk a négyzetet. Ha magasabbak a

gyerekek, lehet kicsit nagyobb is a négyzet. Tegyük tele a négyzetet tárgyakkal, amiket könnyen fel lehet kapni: ceruzák, tollak, radírok, építőkocka, kulcs, stb - amit a teremben, a hittanosoknál találunk. Legyen jó sok! Egy hittanos (a "gazdag") guggoljon be a négyzetbe, négyen pedig helyezkedjenek el a négyzet négy oldalán. Egy menet fél percig tart, a gazdagnak meg kell védenie a vagyonát, míg a négy tolvaj megpróbálja ellopni a dolgait. Be kell nyúlniuk a négyzetbe és kivenni valamit - kisöpörni, kilökni nem lehet, meg kell fogni és úgy kivenni! A "gazdag" úgy tud védekezni, hogy megérinti (rácsap...) a tolvaj kezére - ha ezt sikerül úgy, hogy a kéz a négyzeten belül van, az a kéz kiesik a játékból, de a tolvaj még használhatja a másik kezét. Ha már a négyzeten kívül érnek hozzá, az nem számít. A fél perc végén össze kell számolni, mennyi vagyona maradt a "gazdagnak". Ha több kört játszunk, cserélhetnek szerepeket és az nyer, akinek több vagyona marad. (Ha nincs elég hittanos, háromszöget is kijelölhetünk, vagy csak a négyzet két szemközti oldalához állítunk tolvajt.) Gyors, pörgős és valószínűleg hangos játék!

A játék után kicsit beszéljünk róla: Milyen volt belül lenni? Hányfelé kellett figyelni? Gyorsabban vert-e a szíved? Hogyan tudtad volna fejleszteni a védelmedet, hogyan tudtál volna még több vagyontárgyat megmenteni? Számít-e majd holnap, hogy mennyi tárgyad maradt meg a játék végén? (Hogyan tudjuk ezt a bolond gazdag példázatához kapcsolni?)